



PARTIZANSKA KNJIGA

Edicija

*Tekstopolis*

Knjiga 64

PARTIZANSKA KNJIGA

© Željko Janković

© za ovo izdanje Partizanska knjiga, 2023.

Urednici  
Srđan Srđić  
Vladimir Arsenić

Željko Janković

# Sumrak na petlji

Kikinda, 2023.



*lovokradičko ubeđenje  
da sve ovo treba reći drukčije  
nego ovako.*

Paul Celan



## LUPUS IN FABULA

(krimi trejler)

Kada Zverko bude došao niko ga neće pustiti da uđe, niti će mu bilo ko objasniti zbog čega mu je to zabranjeno. Na vratima će stajati čovek koji će mu saopštiti da nije dobrodošao, ali tako kao da tu ne stoji samo zbog njega. Niko se zbog toga neće osećati krivim, a najmanje onaj koji bude govorio u ime učesnika na zabavi. On neće gubiti strpljenje čak i ako mu se Zverko bude obraćao s arogancijom. Naprotiv, podsmevaće mu se zbog toga. A ako bude stvarao nevolje, udaljiće ga s trema, dajući mu do znanja da je nepodmitljiv, i da ga ni najkrupnije obećanje ne bi učinilo naklonjenim. Njegov zadatak će, dakle, biti da dočekuje pridošlice zbog kojih će Zverko morati da se sklanja u stranu. Osim toga, uveravaće ga da mu tako nešto duguje, a neće propustiti ni da ga navede da razmisli o tome ko bi od njih zaista trebalo da se oseća prevareno. Zverko će s pravom žudeti za osvetom: ako ubica mora da se nađe među likovima koje su čitaoci već imali prilike da upoznaju, onda za njega svet neka bude kao da je tek stvoren.

## UKLETI SVETIONICI

On piše, mada o tome niko ništa ne zna. Zato je za njega utešna svest da to čini na jeziku koji izumire. On veruje da su i drugi pisci tako sebični, i da bi sa svojom smrću najradije povukli ceo svet za sobom, kada već ne mogu da ga nadžive. On prekucava reči: bareljef, sumporna kiša, jama obrasla kupinom; žudi za jezikom oslobođenim sintakse. Negde je pročitao da nema nikakve sumnje da će u 21. veku izumreti i do 90% jezika sveta. On koristi *baskerville old face*: požar, ubistvo primadone, ogranak u senci. Ne primećuje da na ulici neko satima doziva Kler. Stavlja ruke iza glave, prepuštajući se nasumičnom odabiru reči: krupije, razgolićene grudi, zenice koje više ne reaguju na svetlo iz bašte. Krajem osamnaestog veka u Australiji se govorilo barem dvesta jezika, sve dok Britanci nisu osnovali prve kažnjeničke kolonije. Cunami koji je pogodio južnu Aziju zbrisao je najverovatnije i poslednje govornike andamanskih jezika. Pisac zamišlja svet koji je 1974. godine nestao s poslednjim govornikom jezika *manks*: ostrvo i vodu uzburkanu na površini; kapetana kog ni kada je prvi put isplovio na more nije uplašio pad barometra. Isuviše je malo reči kojima bi pisac želeo da izrazi osećanje povodom mirisa divljači. On pamti pucanj i dete u krošnji. Izlazi na terasu s palčevima zadnutim o tregere. Magenta je reč koja ga progoni kao šifra iz podsvesti; isto kao platan, vosak ili lopovsko gnezdo. On sprejem ubija pauka i pušta psa u sobu. Naslućuje trg u magli. Nadahnut je saznanjem



da jezik Hopi indijanaca ne pravi razliku između prošlog i sadašnjeg vremena. Vraća se za pisači sto s kog se ogulio furnir. Ima tupe makaze. Naglas sriče reči kao i svaki pisac opsednut zvukom: kiparis, sanjivo lice, krov koji prokišnja – zvukom koji čini jednako važnim istoriju Rima i reku koja krivuda. On se iskrada noću da bi iz parka vadio cveće za rasad. Potpisuje se kao Varvarin. Slagao bi sebe svaki put kada bi „poželeo” da zauvek ostane tajni pisac. Danima sanja kuću u polju: tamno prženu kafu i *Orkanske visove*. *Sumrak na petlji* je naslov priče koju je ko zna koji put odbacio. On prezire najveće jezike sveta. Zamišlja uklete svetionike i naplavljeni drva; asteroid koji bi uništio život na Zemlji, ukoliko taj posao ne bi obavili neodgovorni stanovnici planete. Pribaltik, barut na košulji, obala koju je zamislio da bi se na njoj pojavio đavo s trozupcem. On odbacuje pomisao na to da je privilegovan kao i svaki obrazovani Evropljanin, pa pisao i na jeziku koji pripada graničnoj grupi indoevropske porodice. On smatra da na taj način društvo nastoji da ga pripitomi. Pa ipak, s ganutošću misli na jezike u kojima ne postoje reči za asteroid. Gunda i briše prazne foldere. Kao i obično, piše o sebi u trećem licu. Izmišlja junaka koji ulazi u zdanje s kupolom da bi mogao da vrišti s galerije. Divi se rečniku sladoledara: badem, punomasno mleko, čokolada s drobljenim keksom. Misli na asteroid koji je pre šezdeset šest miliona godina pao na Jukatan. Skida s glave masku zeca. Kažiprstom prati rečenice o istrebljenim fitoplanktonima koji su osnova lanca ishrane u vodi. Briše reči: rogozina, revolucionarni klub, posed kupljen u besćenje. Ruka mu više nije u zavoju. Neko mu je rekao da je Kler devojčica koja voli da crta zmije. Uvredljiv je i pati od psihogenog kašlja. Ponekad se potpisuje ispod stihova